

Prof. dr. JUSTYÁK JÁNOS (1929 – 2012)

Dunkel Zoltán

Országos Meteorológiai Szolgálat, Budapest, Pf. 38, 1525 dunkel.z@met.hu

Justyák János, a Magyar Meteorológiai Társaság tiszteleti tagja, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem professzor emeritusa, a Meteorológiai Tanszék egykori vezetője, a magyar meteorológiai szakma és a klímakutatás nagy egyénisége, 2012. június 4-én elhunyt. A kanadai *Drumheller*-ben született 1929. február 14-én. Szüleivel 1935-ben tért haza a Bihar megyei Nagylétára. Tanulmányait Debrecenben a Piarista és a Fazekas Gimnáziumban végezte, majd 1949-ben felvételt nyert a Kossuth Lajos Tudományegyetemre, ahol a jeles előmenetelű tanuló Berényi Dénes már harmadéves korában bevonta a Meteorológiai Tanszék munkájába. 1953-ban szerzett *történelem-földrajz szakos* középiskolai tanári oklevelet. A Tanszéken Berényi professzor mellett az agrometeorológiai és mikroklimatológiai kutató-, és oktatómunkát választotta, 1955-től a professzor aspiránsaként. Ekkor főként kertészeti növények mikroklímájával foglalkozott. Ebből a témából írta 1958-ban egyetemi doktori értekezését. Később a Tokaj-hegyaljai szőlők mikroklimatikus vizsgálatával foglalkozott. Eredményeit kandidátusi disszertációjában összegezte 1960-ban. 1964-ben egyetemi docensnek nevezték ki, Berényi nyugdíjba vonulását követően 1968-ban ő lett a Tanszék vezetője.

1972-től bekapcsolódott a „*Síkfőkút Projekt*”-be, ahol az erdő klímájával foglalkozott. Jakucs Pál vezetésével közösen terveztek és hoztak létre egy kutatóállomást *Síkfőkúton* az erdő produktív képességének meghatározására. 1978-ban kapta meg egyetemi tanári kinevezését. Oktató-nevelő munkája során számos egyetemi jegyzetet írt meteorológiai-klimatológiai témájú alapozó- és speciálkollégiumaihoz. Jelentős számú szakdolgozat, TDK munka és doktori értekezés készült a vezetése mellett. Oktató munkájáért kétszer részesült Miniszteri Dicséretben. 1974-ben elnyerte az Oktatásügy Kiváló Dolgozója kitüntetését is. Számos tudományos szervezetnek volt tagja, vezetője. Részt vett az MTA Meteorológiai Tudományos Bizottság munkájában, társelnöke volt a MTA DAB Meteorológiai Munkabizottságának. Több mint 10 évig volt a Földtudományi Tanszékcsoporthoz, illetve Intézet vezetője és közel 20 éven át volt tagja a Debreceni Egyetem Természettudományi Kar Tanácsának. Hosszú éveken át tagja volt a Magyar Meteorológiai Társaság választmányának, irányította az MMT Debreceni csoportjának munkáját. Munkája elismeréseként a Meteorológiai Társaság tiszteletbeli tagjává választotta. A Magyar Meteorológiai Társaság 1972-ben és 1998-ban szakirodalmi nívódíjat, 1978-ban Steiner Lajos Emlékéremet adományozott számára tudományos és társasági munkája elismeréseként, 1991-ben megkapta a Berényi Díjat.

A Tokaj-hegyaljai szőlőültetvények mezo- és mikroklimatikus jellemzőiről szóló akadémiai doktori értekezésére kapta meg 1990-ben a *Földrajztudományok doktora* – címet. 1992. január elsejétől vonult nyugalományba. 1996-ban kiemelkedő tudományos teljesítményét, hazai és nemzetközi szakmai tekintélyét *Professor Emeritus* címmel ismerték el. A Meteorológiai Tanszék külföldi kapcsolatai Justyák professzor tanszékvezetése alatt voltak a legkiterjedtebbek. A kijevei, a lublini és a brnói egyetem megfelelő tanszékeivel volt szoros együttműködése. 1988-ban a Szlovák Hidrometeorológiai Társaság emlékéremmel

jutalmazta a tanszékvezető együttműködő tevékenységét. 70. születésnapja alkalmából, 1999-ben a Kossuth Lajos Tudományegyetem és a brnói Masaryk Egyetem rektora Egyetemi emlékéremmel tüntette ki. 1999-ben a hazai meteorológusok számára legnagyobb elismerést jelentő *Schenzl Guidó*-díjat vehette át a környezetvédelmi minisztertől. A kilencvenes években még nagyon sokat dolgozott, számos egyetemi jegyzettel bővítette a hazai éghajlat-tani szakirodalmat. Ezek közül kiemelkedő a kontinenseket bemutató jegyzetsorozata: 1994-ben készült el önálló jegyzetként Afrika, Európa, Észak-Amerika és az Északi-sarkvidék éghajlatáról szóló összeállítás. 1995-ben jelent meg a sokat forgatott *Klimatológia* jegyzete, de ekkor írta az Ausztrália és Óceánia éghajlati képét bemutató kötetet is. 1996-ban az Antarktisz éghajlata, 1997-ben Közép- és Dél-Amerika, valamint Ázsia éghajlata jelent meg. A Magyarország éghajlatát bemutató jegyzete 1998-ban látott napvilágot. 2001-ben közös jegyzetet írt Szász Gáborral. Utolsó jelentősebb munkája egy, Szegedi Sándorral és Tőkei Lászlóval közösen írt terepklíma jegyzet volt. Közel négy évtizeden keresztül földrajz szakos hallgatóknak az Általános meteorológia, a Föld éghajlata, valamint a Magyarország éghajlata c. tantárgyat tanította.

Derűs, közvetlen egyéniség volt. Tanítványai szerették, tisztelték. Egyik egykori tanítványa így emlékezett róla: „*Justyák János óráin a ciklon borultsága után az anticiklon napfénye jött el.*” Jó hangulatúak és a közösséget összekovácsolóak voltak a nyári földrajzos terepgyakorlatok. Sok évtizedes kiemelkedő oktató és kutató munkáját a Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kara 2006-ban Gyémánt Katedra kitüntetéssel jutalmazta. A Debreceni Egyetem rektora méltatásához („*Justyák professzor jegyzeteiből, könyveiből hallgatók generációi tanulhattak*”) azt fűzhetjük hozzá, hogy nemcsak a hallgatók, hanem a magyar meteorológus-társadalom generációi is sokat tanulhattak tőle.

A Magyar Meteorológia Társaság kegyelettel őrzi tiszteleti tagja emlékét!

Felelős szerkesztő:

Dunkel Zoltán

a szerkesztőbizottság elnöke

Szerkesztőbizottság:

Bartholy Judit

Bihari Zita

Haszpra László

Hunkár Márta

Nagy Andrea éghajlati összefoglaló

Sáhó Ágnes technikai szerkesztő

Somfalvi-Tóth Katalin kislexikon

Szudár Béla

Térey János olvasószerkesztő

Tóth Róbert főszerkesztő-helyettes

ISSN 0 133-3666

A kiadásért felel:

Dunkel Zoltán

az OMSZ elnöke

Készült:

HM Zrínyi Nonprofit Kft.

nyomdájában

800 példányban

Megjelent: 2013. július

Felelős vezető:

Dr. Bozsonyi Károly

üv. igazgató

Évi előfizetési díja 1760 Ft

Megrendelhető az OMSZ

Pénzügyi és Számviteli Osztályán

1525 Budapest Pf. 38.

E-mail: legkor@met.hu

TARTALOM

CÍMLAPON: *Tanszéki kompozit: napfénytartammérő; az ELTE Ludovika tér 2. szám alatti épülete; az új, lánymányosi épület és mérőkertje.*

Dunkel Zoltán: **Megemlékezés Justyák Jánosról**.....134

TANULMÁNYOK

Weidinger Tamás: **Mikrometeorológiai mérések az ELTE Meteorológiai Tanszékén**.....137

Ács Ferenc és Breuer Hajnalka: **A talaj szerepe a meteorológiában és a klimatológiában**.....144

Barcza Zoltán, Haszpra László, Hidy Dóra, Gelybó Györgyi és Dobor Laura: **A légkör és a bioszféra közötti szén-dioxid csere vizsgálata**.....147

Bartholy Judit, Pongrácz Rita, Práger Tamás, Pieczka Ildikó, Torma Csaba és Kelemen Fanni: **Regionális klímamodellek adaptációja, parametrizációs kísérletei a Kárpát-medence térségére**...150

Bartholy Judit, Radics Kornélia és Péliné Németh Csilla: **Hazánk szélklímája, a szélenergia hasznosítása: múlt, jelen, jövő**.....153

Havasi Ágnes és Faragó István: **Alkalmazott matematika a meteorológiában**.....156

Matyasovszky István: **Néhány statisztikus módszer az elméleti és alkalmazott klimatológiai vizsgálatokban**.....159

Mészáros Róbert, Lagzi István, Kolozsi-Komjáthy Eszter, Leelőssy Ádám, Steierlein Ákos és Nagy Roland: **Légköri terjedési és ülepedési modellek fejlesztése és alkalmazása**.....162

Pongrácz Rita, Bartholy Judit, Kis Anna, Miklós Erika és Török Orsolya: **Extrém éghajlati indexek várható tendenciái modell-szimulációk eredményei alapján**.....166

Dezső Zsuzsanna, Bartholy Judit, Pongrácz Rita és Lelovics Enikő: **Városi hősziget vizsgálatok műholdas és állomási mérések alapján**.....170

Weidinger Tamás, Horváth László, Kiss Győző, Takács Zita, Pogány Andrea, Bozóki Zoltán, Mohácsi Árpád, Bordás Árpád, Machon Attila,

Istenes Zoltán, Grosz Balázs, Gyöngyösi András Zénó és Eredics Attila: **Mikrometeorológiai mérések az EU FP6 NitroEurope programban – az ELTE Meteorológiai Tanszék részvétele**.....174

Gyöngyösi András Zénó, André Karolina, Horányi András,

Mile Máté, Szépszó Gabriella, Tasnádi Péter és Weidinger Tamás: **Numerikus meteorológiai modellfuttatások az ELTE Meteorológiai Tanszékén**.....177

Kelemen Fanni Dóra, Bartholy Judit, Pongrácz Rita: **A mediterrán ciklonok klimatológiai vizsgálata reanalízis adatok alapján**.....184

Somfalvi-Tóth Katalin: **Kisenciklopédia**.....(173)..(185)...187

Németh Ákos: **A Magyar Meteorológiai Társaság hírei**.....(143)..(152)...188

Rajhonáné Nagy Andrea: **2012 őszeének időjárása**.....189

Térey János: **A fiatal nyár**.....191

LIST OF CONTENTS see next page